

V. URBUTIS

LIE. *gomùs*, -i „NORUS, NORINGAS, LINKĖS“, LA. *gāma* „KAS PERNELYG DAUG VALGO“ IR KITI GIMINIŠKI ŽODŽIAI

Lie. *gomùs*, -i — retas žodis. E. Frenkelis savo etimologijos žodyne (s. v. *gèsti* 2) jį nurodo tikrai iš Nydermano-Seno-Brenderio žodyno, kur (I 195) jis taip pateiktas: *gomùs* m., -i f. adj. /4/ willig, bereit, geneigt. LKŽ III 481 teduodama *gomù* **adj. n.** *malonu, gera* (?) (vienintelis šaltinis — Juškos žodynas, kur įrašyta: *Gomù, adv. приятно; miło* II 456) ir *gomiau* adv. (su tautosakos rinkėjo M. Slančiausko pora iliustracinių sakinių). E. Frenkelis būdvardį *gomùs*, -i sieja su *godùs*, -i, (*pasi*)-*gèsti* (ir t. t.) ir jo kamieną skaido į **god-mu-*, kitaip sakant, šį žodį laiko retos būdvardžių priesagos -*mus* vediniu. Toks aiškinimas yra klaidingas. Kad čia -*m-* priklauso ne priesagai, o šakniai, ir todėl kalbėti apie giminybę su *godùs* šeimos žodžiais netinka, išryškėja iš sykio, kai tik *gomùs*, -i imamas ne vienas pats, izoliuotai, o kartu su kitais artimos formos ir reikšmės žodžiais.

Šalia *gomùs*, -i arčiausiai stovi šie mūsų žodžiai (žr. LKŽ III): *gómarinis*, -ė „ėdrūnas“, *gomařnas*, -à „godus, ūmus“, *gomėtis* (*gómisi, gomėjosi*) „domėtis, gėrėtis“, *gomurà* „daugianoris, norintis daug turėti“, *gomuráuti* „daug norėti, būti šykščiam“, prie kurių veikiausiai šlietini ir turintys tą patį -*o-* šaknyje *begomāris*, -ė „kuriam niekad negana, besotis, godulus“, *begomēris*, -ė „t. p.“, *begomūris*, -ė „t. p.“ (LKŽ I² 723)¹; *gāmas* „kas daugiau dirba, negu gali; kas daug valgo“, *gamaūnas*, -à (hibr.) „godus, gobšus“, *gamáuti* „geidauti, trokšti“, *gamúoti* „norėti, geisti, smogauti“, *gumarādas* „žmogus, kuris nori daug visko, gobšas“, *gumāras* „t. p.“, *gumārytis* „iš godumo norėti daug dirbti, kad daugiau galima būtų uždirbti“, *gomařnas*, -à „godus“, *gumarnùs*, -i „t. p.“, *gumėti* „ketinti, norėti“ (labiau nutolusios reikšmės yra *gumė* „apmaudas, pyktis“), *gumžlóti* „vabuloti, ilgai kramtyti“.

Tos pačios šaknies su lygiai tokia balsių kaita atstovų, vartojamų labai artimomis reikšmėmis, gerokai yra ir latvių kalboje (žr. ME I ir EH I): *gāma* „kas pernelyg daug valgo“, *gāmars* „t. p.“, *gāmeklis* „t. p.“, *gāmēt* „badauti, alksti; pernelyg daug valgyti“, *gāmrija* „kas pernelyg daug valgo“ (žodis, be abejo, suvokiamas

¹ Čia priešdėlis pleonastinis, atsiradęs dėl formalaus įjungimo į tokios semantikos žodžiams būdingą darybos tipą; panašiai *besóti*, -ė darybos tipo primestą pleonastinį priešdėlį turi *begūrklis*, -ė (Kiba ta višta begūrklė, kad šitaip ryja... LKŽ I² 733), *berėpis*, -ė (*berėpa*) „besotis“; dar plg. *nēderga* (*nēderga*) „nevaleika, nešvarus žmogus“ pagal *nēvala* „t. p.“ tipą.

kaip dūrinys, plg. su tokiu pat antruoju sandu iš *rīt* „ryti“ la. *daudzrija* „ernis, toks kiaunių šeimos miško žvėris“; tačiau istoriškai galėtų būti ir priesagos *-ija* vedinys iš žodžio, savo kamiene jau turėjusio priesaginį *-r-*), *gāmrika* „t. p.“, *gāmriļa* „t. p.“ (plg. la. *rīļa*, *rīlis* „rijuoklis, besotis“: *rīt* „ryti“); *gamrija* (Endzelynas ME I 598 linkęs kildinti iš *gāmrija*) ir *gamriļa* „t. p., rijuoklis, garma, besotis“, *gañris* „išbadėjęs žmogus, kuris godžiai valgo“; *guñzât* (*gumzêt*) „godžiai ryti, šveisti“, *gumziķis* „kas labai skubiai valgo, ryja“, *gumzît* (*guñzît*; *gumzuôt*) „greitai, godžiai ar dideliais kąsniais valgyti“, refl. „vogčiomis valgyti; paspringti, raugėti“ (dėl reikšmės plg. la. *guldzît* „greitai valgyti, didelius kąsnius ryti“, refl. „paspringti, raugėti“), *gumzu gumzām* „paskubomis (ėsti, ryti)“, *gumža* „kas greitai (godžiai) ryja“, *guñžât* „greitai ryti“.

Tiek lietuviai, tiek ir latviai dar pažįsta formaliai labai artimų, kartais net visai identiškų žodžių, tačiau vartojamų ne besaikio ėdimo bei godumo semantinės sferos dalykams žymėti, o kiek kitokiomis reikšmėmis. Štai tie žodžiai, pateikti panašia eile iš tų pačių žodynų:

lie. *gōmulas* „gabalas“, *gomulỹs* „gumulas, gniutulas, kamuolys“, *gōmulti* „gniaužti į gomulius, vynioti, vatuloti“ (su *apsigōmulti* „apsigaubti, apsimuturiuoti“ ir kitais priešdėlių vediniais): *gamākas* „gabalas“, *gāmalas* „gabalas, gurvolis (sniego)“, *gamulà* (*gamulā*) „baužis, šmulis; kas nevikrus, apsileidėlis, išsižiojėlis; plati kepurė“, *gāmulas* „gamalas, gabužas“, *ap-gamūlinti* „negražiai apkirti“, refl. „apsirišti, apsisukti (negražiai)“, *gamulỹs* „gabalas, gniūžtė, gurvolis“, *gamulis*, *-ė* „baužis“, *gamūlžė* (*-is*) „gamulys“, *gamūzas* „t. p.“, *gāmužas* (*gāmužas*) „t. p.“, *gamūžė* „t. p.“, *gamžúotis* „glamžytis, gniaužytis“; *apsi-gūmečioti* „apsirišti, apsimuturiuoti kuo nors“, *su-gumėti* „suguzėti“, *gumsà* „išsikišimas, guzas“, *gumsóti* (*guñso*, *gumsójo*) „pūpsoti“, *gumšà* „gumsa“, *gumšóti* (*gumšo*, *gumšójo*) „gumso-ti“, *gumšúoti* „t. p.“, *gumučiuoti* „glamžyti, gumuliuoti“, *gumulas* (*gumulỹs*) „ko nors susuktas ar susisukęs kamuolys, gurvolis, gabalas“, *apsi-gumuliauti* „storai apsi-rišti“, *gumulis*, *-ė* „baužis, šmulis“, *gumuliúoti* „gubulti, į gumulą rangyti; vyturti, sukti, storai rengti“, *gumulti* „glamžyti, rutulti, raukšlėti, mūturuoti, vynioti“, *gumulúotas*, *-a* „gabaluotas“, *gumulúoti(s)* „virsti gumulu; vynioti(s), vyturti(s)“, *gumulžis* „gumulas, kamuolys“, *gumūngžlis* „grumstas“, *gumuras* „gumulas, rutulas“, *gumurỹs* „gumuras; ant irklo ar kastuvo dedamas skersinėlis“, *gumuroti* „vy-turti“, *gumurti* (*-a*, *-o*) „gumulti“, *gumūturuoti* „rišti, vyturti, gumulti“, *pa-*, *su-gumūturti* „-gumulti, -sukti, -vynioti“ (kontaminacija su *mūturuoti* bei *mūturti!*), *gumžúotis* „tvarkytis, kamšytis; sukiotis į šalis; glamžuotis“, *apsi-gūminti* „storai apsirengti“, *gūmyti* „siausti, gaubti, vynioti, supti, rišti“, *gūmóti* „šiltai vilkti, sto-rai rengti“, *gūmuóti* „pamažu susilenkus eiti, ką sunkiai nešti, vežti“ (ir *apsi-gūmuó-ti* „storai, šiltai apsirengti“), *gūmur(i)uoti* „gūmyti“, *gūmurti* (*-a*, *-o*) „gumulti“, *gūmūtis* (mįslėje: Atgūmuója gūmūtis su devyniom skrandutėm [cibulis]);

la. *gams* (?) „(augalų) gumbas, šakniagumbis“; *gumains* „gumbuotas“, *gùmdît* (*guñdinât*) „raginti, skatinti, kurstyti, siundyti; neduoti ramybės, kamuoti, varginti“, *sa-gumêt* „sulinkti, sugniužti, susmukti; sutenėti, pasigadinti (apie valgius)“, *gums* „gumbas, šakniagumbis; belapis pumpuras“, *gumstît* „murkyti, kamuoti; slapta gaudyti“, refl. „drebėti (apie kelius; linkti?)“; tirtėti (nuo šalčio); krypuojant, netvirtai eiti“, *gùmt* (*guñt*) „linkti (nuo svorio); dumšlėtis, pampti; užgriūti, pamažu nusileisti (ant ko nors); griebti, čiupti“, *gumu gumām* „krypái, kripu-krypuodamas“, *gùmza* (*guñza*) „staigus linkis, kreivuma, nelygumas, gungurys; drabužio garankštė, raukšlė; grėva, lebeda, lušūnas, klibilda; vilkas; krūva, gumulas“, *guñzains* „kreivas, gumbuotas“, *guñzaka* „nerangus, nepaslankus žmogus“, *gumzaks* „luitas, gumulas; ritinys, vytulas“, *gùmzalaîns*² (ir *gùmzulaîns*²) „nelygus, duburiuotas, gumbuotas“, *guñzât* (*gumzêt*) „gumulti, glamžyti; nerangiai eiti, lumpinti“, refl. „lėtai, nerangiai ką dirbti, slampinėti; storėti, pampti; rangytis, linkti (į šalis)“, *gumzdît* „stumti (ranka iš užpakalio), raginti, kurstyti; niurkyti, murkyti, glamžyti; grūsti, kemšant maigyti“, *gumziķis* „kas nerangiai, krypuodamas eina; grėva, sustiręs žmogus, lebeda“, *gumzinât* „nerangiai ką dirbti (?); nerangiai eiti, lumpinti; be priežasties abejingai loti“, *gumzis* „kreivuma, gungurys; kas nerangiai, svirduliuodamas eina; dručkis, riebulis“, *guñzîgs* „nerangus, nevikrus; krypuojantis, lėtas; banguotas, beformis, krutantis, tamsus (apie šešėlį); neglotnus, dumšlėtas; greitai susiglamžantis“, *gùmzît* (*guñzît*; *gumzuôt*) „glamžyti, maigyti; stumdyti; niurkyti, kamuoti; „*pievākt*“ (glemžti, (susi)griebti?)“, refl. „lankstytis, raičiotis; grumtis, stumdytis; nerangiai vaikščioti, klibinkščiuoti, raivyti, gumžuotis; glamžytis“, *gumzu gumzām* „su garankštėmis; kreivai, vingių vingiais; šlitiniuojant, svirduliuojant, kripu kripu (eiti)“, *gumzums* (*gùmzums*²) „kreivuma, linkis, kupra“, *gùmzurainis*² „gumbuotas, kuprotas“, *gùmzurgùmzuriem*² „su daug išsikreivėjimų“, *gùmzuris*² „kuprius“, *guñža* (*gumžata*) „kas nepaeina, į priekį nežengia“, *gumžinas* „armonika“ (taip pavadinta dėl spaudomų, sulankstomų dumplių); *gūmala* „grėva, slunkius“; *guōmele* (*guōmeļa*) „kamanė“, *guōmît*² „glamžyti, maigyti; lenkti“, refl. „raitytis, susimesti (apie džiūstančias lentas)“.

Ką tik pateiktų žodžių semantiniai tarpusavio santykiai dauguma atvejų yra nesunkiai suvokiami. Pavyzdžiui, prie įprasčiausių „gniužulo, gurvolio, luito, gumbo, gungurio“ ir panašių reikšmių prisišliejančias „nerangaus ėjimo, lebediškumo“ reikšmes galima palyginti su *gumbinėti* „vaikščioti susilenkus, dilbinėti“, *gumbúotis* „krapštytis, nieko neveikti“, la. *guñbât* „nerangiai eiti, lumpinti“ šalia lie. *guñbas* „antauga, koks pasipūtimas, iškilimas, guzas; šakniagumbis“, la. *guñba* „gumbas; kauburys; raukšlė; linkis, išsigumbavimas“; lie. *grumulas* „apsileidęs žmogus, griozdas“ šalia *grùmulas* „gabalas, gumulas, gniutulas“; *gūnga* „išsižiojėlis, vėpla“, *guñguras* „dramblotas, nerangus žmogus“ šalia *gūnga* „kreivuma, kupra“, *gungurys* „gumbas, kreivuma“. Reikšmės „raukšlėti, glamžyti“ ar „muturiuoti, storai

rengti“ dar glaudžiau prisišliejusios. Kiek labiau nutolusi gali atrodyti reikšmė „kamuoti, varginti“, bet reikia prisiminti, kad ir *kamúoti* „varginti, neduoti ramybės, kankinti“ bei la. *kamuôt* „t. p.“ yra panašiai atsiradę šalia lie. *kāmas* „kamuolys, gniūžtė, gurvolys“, la. *kams* „gumulas, gniužulas, kamuolys, luitas“. Dėl reikšmės „baužas“ plg. *glūmas*, -à „baužas“, *gluñzas*, -à „t. p.“, *gluñžas*, -à „t. p.“ šalia *glūmeris* „gabalas, gniužas“, *glumtas* „grumstas, žemės gniutulas“, *glūmžis* „gniutulas“ ar, pvz., r. *комóльи* „baužas“, *комёла* „baužė (karvė)“ šalia *ком* „gumulas, gniūžtė, luitas“, *кóмель* „rašto drūtgalys, kamienas“. Labiausiai, tur būt, izoliuotas yra la. trm. *guōmele* (*guōmeļa*) „kamanė“. Tačiau dėl šio žodžio (iki šiol etimologų, rodos, dar nejudinto) giminystės su „gniūžulo, gurvolio, luito“ bei kitų artimų reikšmių žodžiais gal nereikėtų labai abejoti, nes lygiai toks pat semantinis santykis yra tarp *kamānė* „laukinė bitė“, *kamīnė* „t. p.“, la. *kamane* „t. p.“, *kamene* „t. p.“, *kamine* „t. p.“, *kamiene* „t. p.“, *kāmis* „t. p.“, pr. *camus* „t. p.“ ir lie. *kāmas* „kamuolys, gniūžtė, gurvolys“, *kamāntas* „gabalas“, *kamienas* „medžio liemuo, stiebas; drūtgalys, storgalys“, *kamuolỹs* „rutulys, gumulas“, la. *kams* „gumulas, gniužulas, luitas“ (plg. *bišu kams* „kamanių korys“), *kamans* „kamienas, rašto drūtgalys“ (dar plg. *kāmis* „kamanių medaus korys“).

Lietuvių ir latvių **gām-* (:**gṃ-*) šaknies žodžiai, pažįstami „gniūžulo, gurvolio, luito“ ar kitomis artimomis reikšmėmis (šalia kurių dar galima išžiūrėti reikšmes „maigyti, grūsti, stumti“ ir – latvių kalboje – „griebti, glemžti“), toliau etimologų siejami su r. trm. *гомóла* „gumulas, gurvolis“, le. trm. *gomóla* „t. p.“, *gomóly* „baužas“, s.-ch. trm. *гòмольа* „gabalas sūrio“, ukr. trm. *гомóк* „grumstas, luitas“, s. sl. *žęti* (*žbmq*) „sprausti, mygti, slėgti“, r. *жамь* (*жмы*) „t. p.“, *жемóк* „gumulas, gubulas, gniužulas“, gr. *γέμω* „esu pilnas (pripildytas, prikrautas)“, *γóμος* „(lairo) krovinyš“, *γέντο* (< **γέμ(σ)το*) „jis ėmė, griebė“, umbr. *kumiaf* (dg. gal.) „gravidas“ (iš kur lo. *gumia* „ėdrūnas, rijuoklis, smaguris“), lo. *gemō* „dūsauju, dejuoju, stenu“ (rkšm. „dejuoti“ iš **būti rūpesčių slegiamam, prispaustam*), v. air. *gemel* „pančiai“, kiek labiau abejojant – dar su (s.) isl. *kumla* „slėgti, trėkšti, (su)žeisti“, norv. *kumla* „gumulti, minkyti, (su)slėgti“, *kams* „gumulas, kukulis“, *kamsa* „gumulti, jaugoti, maišyti“². Nėra jokios abejonės, kad tai pačiai šeimai (ide. **gem-* „suspausti: gumulas, luitas; prigrūsti, prikrauti: krovinyš; griebti, rėpti: pančiai“) turi priklaustyti ir tie pradžioje minėti lietuvių ir latvių žodžiai, kuriais reiškiamas besaikis ėdimas bei godumas. Jau E. Frenkelis savo žodyne, iš sykio lyg ir norėjęs atsiriboti nuo žodžių bei reikšmių, susijusių su besaikiu ėdimu (pavyzdžiui, iš la. *guñzāt* ME I 681 trijų reikšmių – 1) „glamžyti“, 2) „ryti“ ir 3) „nerangiai eiti“ – jis atsi- renka ir nurodo tiktai pirmąją ir trečiąją), straipsnio *gamulà* pabaigoje, matydamas,

² R. Trautmann, BSW 88; E. Fraenkel, LEW I 132; M. Фасмер, ЭСРЯ I 435 t., II 59; H. Frisk, GEW I 296, 298; A. Walde – J. B. Hofmann, LEW I⁴ 589, 626; J. de Vries, AEW² 334; J. Pokorny, IEW I 368 t.

jog panaši reikšmė dar iškyla lotynų (iš dalies ir graikų) kalboje, iš latvių kalbos čia prijungta *gumža* „kas greitai ryja“ ir *guņžât* „greitai ryti“. Panašūs atvejai, kai „gumulo, gniužulo“ reikšmės žodžių artimi giminaičiai turi reikšmę „greitai, daug, dideliais kąsniais ėsti, ryti“ (jau nekalbant apie tai, kad pastarąja reikšme labai įprasta vartoti pirminės reikšmės „grūsti, kimšti“ veiksmažodžius), nėra jokia retenybė, plg. *grūmti* „ėsti, kimšti, šlamšti“, (*su*)*gruņsti* „noromis, godžiai (su)valgyti, (su)šlamšti“, *gruņšlôti* „noromis valgyti“ šalia *grūmti* „spausti, maigyti, grūsti“, *gruņstas* „sudžiūvęs žemės gabalas, grumtas“, *gruņšlas* „gniutulas, gabalas“, *grūmulas* „gumulas“; *gumbúoti* „valgyti, ryti, kimšti“ šalia *guņbas* „antauga, guzas; šakniagumbis“; *kamuóoti* „valgyti, smaližauti“, *kamuŕkyti* „skubiai valgyti, kimšti“, la. *kamuót* „didelius kąsnius pilna burna kramtyti, vobulti“, r. trm. *komuuúmb* „ėsti, ryti, šveisti“ šalia lie. *kāmas* „kamuolys, gniūžtė, gurvolyš“, *kamūrza(s)* „gumulas, kutulas“, la. *kams* „gumulas, gniužulas, luitas“, r. *KOM* „t. p.“, *komuuúmb* „gumuluoti, glamžyti, murkyti“; la. *pikât* „daug, greitai, gerai nesukramtant valgyti“ šalia *pika* (*piks*) „gumulas, gniužulas, luitas“.

Gal kiek mažiau akivaizdus, bent iš pirmo žvilgsnio, yra godumo bei norėjimo žymimųjų žodžių priklausymas čia apžvelgiamai žodžių šeimai. Iš daugelio etimologų, plačiau ar siauriau lietusių šią šeimą, rodos, tiktai vienas K. Būga yra prasi-taręs apie porą šitokios semantikos žodžių (lie. *gāmas* ir *gomùs* „chętny, ochotny“)³, bet ir ta pati užuomina yra likusi, kaip jau buvo matyti, be atgarsio E. Frenkelio žodyne. K. Būgai lie. (ryt.) *gāmas* „kas daug valgo; kas daugiau dirba nekaip gali“ pagal kilmę yra „kas viską nori suimti, suglemžti“. Šitaip aiškinti „godumo“ bei „norėjimo“ reikšmių susidarymą įmanoma, plg. *gāb(št)as* „godus žmogus, gobšas“, *gob(št)ùs*, -i „godus, gobšus“, *gobētis* „būti godžiam, trokšti, geisti“, *gobtis* „siekti, trokšti, norėti gauti“ šalia *góbti* „gaubti; griebti, glemžti“, *gobelėti* „rinkti“, ukr. trm. *gábamú* „griebti, čiupti“, slovk. *habat’* „t. p.; nusavinti“ (čia pat priklauso ir lie. *gābalas* „luitas, gumulas“, *gābužas* „t. p.“); *gnābas* „gobšas“, *gnēbti* „trokš-ti, norėti“, *gnobas* „gobšas“ šalia *su-gnabelioti* „sučiupinėti“, *gnēboti* (*gnēboti*) „knai-bioti“, *gnōbti* „grobti, glemžti“. Tačiau gerokai kliūva vienas dalykas, susijęs su mūsų šeimai priklausančių žodžių semantine geografija: reikšmė „griebti“ aptin-kama tiktai latvių vienoje kitoje šnektoje (ją teturi šalia kitų reikšmių la. *gūmt* ir gal dar *gūmzít*), o „godus“, „norėti“ ir panašių reikšmių žodžiai, atvirkščiai, pažis-tami lietuvių kalbos plote. Tad K. Būgos interpretacijos visiškai neatmetant (vie-nam kitam senesniai žodžiui ji vis dėlto galėtų tikt), priimtinau būtų galvoti, kad reikšmėms „godus“ bei „norėti“ pamatą, apskritai, yra davusi gerai abiejose kalbose pažįstama reikšmė „daug, be saiko valgyti, ryti“ (savo ruožtu interpretuo-tina kaip „grūsti, kimšti“ bei „gumulais valgyti, gumbuoti“). Tų reikšmių glaudžią

³ K. Būga, RR II 456 [=KZ LII (1924) 277].

šąsąją ne vienu atveju teberodo reikšmę „godus“ įgijusių (ar įgyjančių) žodžių vartojimas, plg. *gomařnas*, -à: Nebūk toks gomařnas, paspringsi (LKŽ III 481); dar plg. la. *gāmars* reikšmę „kas pernelyg daug valgo“); *gumarnùs*, -i: Ant valgymo, ant skrylių jis gumarnùs lig apsirijimu; Nebūk toks gumarnus, ir taip paspėsi pavalgyti (LKŽ III 723). Beveik nėra abejonės, kad, pavyzdžiui, ir tokio *gamúoti* „norėti, geisti, smogauti“ pirmesnė reikšmė bus buvusi „godžiai valgyti, gumbuoti“ – tai rodo ir vartojimo pavyzdžiai: Aš guliu ir gamúoju, kad nor kartas prieš smertį gardžiai pavalgyt; Ona gamuoja žuvų (LKŽ III 95), ir la. *gams* „(augalų) gumbas, šakniagumbis“ (šalia lie. *gāmas* „kas daug valgo“) bei anksčiau minėtas santykis tarp lie. *kamúoti* „valgyti, smaližauti“, la. *kamuôt* „didelius kąsnius pilna burna kramtyti, vobulti“ ir lie. *kāmas* „kamuolys, gniūžtė, gurvolys“, la. *kams* „gumulas, gniūžulas, luitas“. Besaikio ėdimo bei godumo, norėjimo semantinės sferos žodžiai retkarčiais, kaip buvo matyti iš pavyzdžių, kartu vartojami šykštumui ar išbadėjimui reikšti. Toks vartojimas suprantamas ir be atskiro aiškinimo. Tik tiek galima pridurti, kad atskirais atvejais tarpinė reikšmė „išalkusiam būti, alkti, norėti valgyti“ gali būti palengvinusi atsirasti abstraktesnei, labiau apibendrintai reikšmei „norėti, geisti, trokšti“, plg. *álkti* (*al̃kti*) „alkį kęsti, valgyti norėti“ ir „labai norėti, geisti, trokšti“.

LIT. *gomùs*, -i „WILLIG, BEREIT, GENEIGT“, LETT. *gāma* „EINER, DER ÜBERMÄSSIG VIEL IBT“ UND ANDERE VERWANDTE WÖRTER

Zusammenfassung

Lit. *gāmas* „Vielfraß, Freßsak; jemand, der mehr arbeitet als er kann“, *gamúoti* „wünschen, begehren, nach etwas Leckerem suchen“, *gomùs*, -i „willig, bereit, geneigt“, *gomurà* „ein habgieriger Mensch, Habgieriger“, *gumāras* „ds.“, *gumėti* „beabsichtigen, Lust haben, bereit sein“; lett. *garņris* „ein ausgehungertes Mensch, der gierig ißt“, *gāma* „einer, der übermässig viel ißt“, *gāmēt* „hungern; übermässig viel essen“, *guņzāt* (*gumzēt*) „verschlengen, großartig essen“ usw. gehören zu derselben Wortfamilie wie lit. *gamākas* „Stück, Klumpen“, *gamulỹs* „Klumpen, (Schnee)ball, Ballen“, *gōmulti* „zusammenknäueln, -drücken; einhüllen, einmummen“, *gumsà* (*gumšà*) „etwas, das hervorragend, Beule“, *gumulis*, -ė „hornlos, ungehörnt; hornloses Stück Rindvieh“; lett. *gams* (?) „Knoten, Knollen (an Pflanzen)“, *gums* „Bolle, Knolle; blätterlose Knospe“, *gūmt* (*guĥt*) „sich biegen; wulstig werden; überfallen, sich auf einen langsam senken; greifen“, *gumzđit* „mit der Hand (jem.) von hinten vorwärts schieben, anspornen, anreizen; quälen; knüllen; drücken, stopfend quetschen“; russ. *гомóла* „Klumpen, Ballen“, *жамь* (*жму*) „pressen, drücken“ usw. (idg. **gem-*: **gām-*: **gġm-* „zusammendrücken; Klumpen“). Die semantische Entwicklung von „(zusammen-)drücken; Klumpen, Ballen“ bis „begehren, habgierig sein“ geht über die Zwischenbedeutung „übermässig viel, gierig essen“ (eigentlich „große Bissen schlucken, große Stücke (mit vollgestopftem Munde) essen“ oder „(in den Mund) stopfen“). Zu derselben Wortfamilie gehört wahrscheinlich lett. *guōmele* „eine Art grosser Erdbienen, Hummel“ (vgl. lett. *kamane* „Erdbiene, Hummel“ neben *kams* „Klumpen, eine grössere Masse; Kloß“).